

Cultuurhistorische analyse Melkhal

Architectuurhistorische waarden dit gebouw bestaat uit een fabriekscomplex, aan twee zijden omgeven door een bebouwingswand met woningen en een bank. het gebouw is als één complex ontworpen. hier beschrijven we eerst de bebouwingswand, vervolgens het achtergelegen fabriekscomplex. Het woningcomplex aan de Deurningerstraat is een rechthoekig bouwvolume van drie bouwlagen met een kelder. Op de begane grond bevinden zich vijf winkels en op bovenverdiepingen vijf woningen naast elkaar.

De kelder is verdeeld in bergruimtes voor zowel de winkels als de woningen. aan de voorgevel van het woningcomplex worden de winkels en woningen gescheiden door een luifel. De winkels hebben een doorlopende glasgevel, de woningen grote vensters waarachter zich de woonkamers en slaapkamers bevinden. Aan de achterzijde van het complex is een galerij die de woningen ontsluit. naast het woningbouw- en winkelcomplex bevindt zich de ingang van de lunchroom en kantine. Hier gingen de chauffeurs van de ventwagens lunchen als ze hun producten in de wagens hadden ingeladen. Deze ingang bood de enige toegang tot de fabriek vanaf de straat. De gevel van dit gedeelte heeft een open karakter doordat het grootste gedeelte van het gevelvlak bestaat uit glas. het huidige kantoorpand van de Rabobank is nieuw, en opgebouwd op de plek waar bureau Feenstra een kantoorpand van zes verdiepingen had gebouwd voor de Landbouwersbank. Oorspronkelijk stond dit pand in verbinding met de fabriek, waarbij vermoedelijk de kantine werd gedeeld. De huidige Rabobank heeft nog steeds een verbinding met de fabriek. Het nieuwe kantoorpand van de Rabobank is wat betreft architectuur en materiaal van een andere taal dan de woningen en de rest van het fabriekscomplex. Ook het volume van het gebouw is groter dan het oorspronkelijke gebouw.

Het fabriekscomplex is opgetrokken uit een betonnen constructie met daartussen kolommen metselwerk en glas. De bouwhoogtes variëren van twee tot drie bouwlagen. De gevels hebben een vrij gesloten karakter, met smalle vensters. Het complex is te beschouwen als een aaneenschakeling van ruimtes, allemaal gericht op de opslag en distributie van melkproducten. Centraal in het fabriekscomplex ligt de Melkhal. Deze wordt aan de noordwestkant begrensd door kleinere ruimtes (machinekamer, ketelhuis, e.d.), in het noorden en zuidoosten door een binnenstraat en in het zuiden door laboratoria. de Melkhal is het architectonische hoogtepunt, met een paraboolvormig dak. in de hal bevinden zich de koel- en opslagcellen, de tankopslag en de vul- en emballageruimte. de hal is 17,80 meter hoog. De ruimtes voor het vullen en inleveren van de flessen zijn twee verdiepingen hoog: in de hal bevinden zich daarom twee vides. vanaf de ruimte voor de tankopslag zijn deze dubbel hoge ruimtes zichtbaar. Het dak is bekleed met melkwitte, plastic platen, waardoor de hal overdag indirect daglicht krijgt. De dakspanten rusten op betonnen kolommen. De binnenstraat is een interessante ruimte. De straat diende als los- en laadruimte van de venterswagens en verbond tegelijkertijd alle ruimtes in de hal. De straat was een functionele en ruimtelijke scheiding tussen het fabrieksdeel van dit gebouw en de representatieve schil langs de Raiffeisenstraat. Het complex is van architectuurhistorische waarde door de materialisering en het ritme van de betonnen banden, waardoor het in vormtaal een familie vormt met de overige gebouwen op het terrein.

Situationele en ensemblewaarden

Ondanks dat de hal verscholen ligt achter de representatieve bebouwing aan de Raiffeisenstraat (o.a. met de kantoortoren van de Rabobank), is de karakteristieke kap van de Melkhal vanaf meerdere plekken in de Raiffeisenstraat zichtbaar. Het fabriekscomplex heeft ensemblewaarde als een essentieel cultuurhistorisch en functioneel onderdeel van de Melkinrichting. Het gebouw herinnert aan de fabriekslogica van productie, opslag en logistiek. De woningen en het bankgebouw om het fabriekscomplex hebben situationele waarde als representatieve bebouwingswand om het complex heen.

Gaafheid en herkenbaarheid

Het fabriekscomplex heeft enkele kleine wijzingen ondergaan. Deze doen echter niet af aan de herkenbaarheid van het gebouw als melkfabriek. Een belangrijke wijziging in de schil rondom het complex is de sloop en nieuwbouw van het bankgebouw.

Conclusie

Het complex heeft architectonische waarde als afspiegeling van het functionele programma. Omdat de fabriek verscholen lag in het bouwblok heeft het gebouw geen representatieve betekenis. De kwaliteit zit met name in het interieur: de bijna basilicale ruimte van de Melkhal en de verbindende binnenstraat van het fabriekscomplex. Beide ruimtes vormen de kern van de fabriek: de hal als productiehart en de binnenstraat als logistiek ader. Verder is de sociaaleconomische waarde van dit pand van belang: het herinnert aan het rijke industriële verleden van deze plek.